

ANNĚ HOLINOVÉ

(1853—1864)

1.

25. května [1853]

Drahá Anno!

Můžete-li, přijďte v neděli as v devět hodin na Mariánské hradby; v Chotkových sadech bych Vás našel. Odpověď očekávám nyní.

Váš

Neruda

2.

[Po 25. květnu 1853]

Drahá Anno!

Prosím Vás za odpuštění, že jsem se včera na ustanoveném místě nedostavil. Nebyla to, jak si lehce mysliti můžete, má vina; jáť musil nevyhnutelně v ten samý čas se svým otcem v rodinných záležitostech někam jíti, ovšem že k své největší mrzutosti. Žádal bych Vás tedy snažně, abyste, zapomenouc milostivě dřívějšího, zítra v ten samý čas na určité místo přišla. Doufám, že mne neoslyšíte.

Zůstávám

Váš upřímný

J. N.

3.

10. června 1856

Nevím, mýlím-li se; pro větší však jistotu s myšlénkou ven. Zdálo se mi v poslední době, že příliš často nejen přede mnou, ale i před lidmi, kteří mimo to, že můj poměr k Vám, a proč do Vašeho domu chodím, znají, mně zcela lhostejní

jsou, že příliš často tedy vzpomínáte na tu okolnost, že ve svém dvacátém roku ještě žádného ženicha nemáte.

Zdá se Vám snad ta oběť, že na mne ještě nějaký čas byste čekati musila, velikou? Je-li tomu tak, já jí nežádám, a milerád odstupuji Vám z cesty, na kteréž bych pak už byl příliš dlouho stál.

Nebude-li Vám jiného zbylí, přijdu jistě v čas zase, ve kterém pak již snad alespoň co ženich (neboť na tom jmenu zdá se Vám zvláště býti záleženo) budu vystoupiti moci. Hledím dychtivě bližšímu vysvětlení vstříc; možná-li, dejte ho okamžitě.

Jan Neruda

4. *Příteřkyni Anny Holinové*

22. října 1856

Vážená slečno!

Račtež prosím vloženou doušku Vašnosti sestřenici doručit; je to jí ode mne slíbený koncept.

Odpustte, že jsem obtěžoval, a ráčíte-li sama někdy mé služby upotřebiti, naleznete Vašnosti vděčného služebníka.

Jan Neruda

5. *Fingovaný koncept dopisu Anny Holinové*

[22. října 1856]

Odpustte, že Vás obtěžuju; myslím, že se to alespoň mnohým čtením nestalo, poněvadž jen tolik psávám, co nevyhnutelně třeba.

Vaše

Anna

Listy z vyhnanství — I

Nedivte se podivnému nadpisu; beru vše v tom smyslu, že na kterém místě bez Vás žiju, je mně místo vyhnanství! Bez Vás! To je příliš hrůzné slovo! — — — — —

Začal jsem dost hloupě? Však já své lidi znám, čím je mohu rozesmát. Upřímně řečeno, že byste myslela, že si dělám z Vás jenom blázný, kdybych v podobném tónu kdy na Vás psal, mluvil atd.; odpustím ale, poněvadž jste příliš na mou prozaičnost zvyklá, než abyste básnickému vzletu věřila.

Pravila jste jednou, nebo já jsem pravil, že kdo píše například při rozloučení milenci dlouhý list, nemyslí na nic méně nežli na rozloučení. U mne je ale věc to jiná! Vy jste mne škádlila svým roztomile jednoduchým způsobem, že jsou mé listy vždy příliš krátké, a tedy ani zdání o lásce, — já však mohu jen tenkrát na člověka dlouhý list psát, když mne jeho osobnost sama a upamatování na ni tak málo zajímá, že myšlenky bůhvíjaké všestranně na papíru rozprásti mohu. „*Pravila jste jednou, nebo já jsem pravil*“ — vyhlíží tak, jako byste nemohla mít žádné původní myšlenky, vůbec žádné myšlenky, které já jsem Vám jako nevštípil, vyhlíží zcela jako má arogantnost!

Bude-li tento list dlouhý, to nevím. Vyměřil jsem pro Vás čtvrt hodiny času (tolik jste jistě neočekávala), a co se dá za ten čas napsat, to bude. Čtvrt hodiny!

Vy si ani nepomyslíte, jak čas bez Vás mně v Praze — rychle ubíhá. Kdybych Vám to řekl upřímo do očí, koukla byste se tázavě na mne, a než byste ústka otevřela, už byste je měla zapečetěná.

Myšlénkou tou se kojím však, že zdraví opět na venkově dobudete, a proto zůstaňte tam hodně dlouho, třeba — ne, byl bych udělal hloupý vtip a Vy byste se mu nebyla ani zasmála.

Nařídila jste mně, že Vás mám o všem novém zpravit. Mimo několik mordů, dvou spálení se vitriolem, dvou přejetí

vozem, což se všechno po páru stává, a několik lží nemůže ani nejčilejší novinář ničeho sehnati. Zato Vám posílám Lumíra — snad proto, abych postporto ušetřil.

Mohu upřímně říci, že se na Váš list už napřed těším, a mohl — bych jej už napřed svou výtečnou fantazií sestavit. Bude as takto znít:

Milý N.!

Vědomost Vám dávám, že jsem šťastně tam přijela, kam jsem jela, a to Vás bude tuze těšit. Přijela jsem jako ztlučená. Váš list jsem obdržela a za Lumíra děkuju. S mým zdravím jde už líp. Pište zase brzy své

Anně.

A o tom se ani nezmíníte, jak

„unter meinen eignen Fenstern
äugeln sie mit meinem Schatze“.

Budete-li právě tak psát chtít, jak jsem předepsal, můžete ten kousek jen z mého listu vystříhnout, na druhou stranu marku (ale jistě!) přilepit a mně tak odeslat.

Zatím dost; budoucně snad dál, snad víc, snad rozumněji. Čtvrthodina juž Vašemu odběhla

Nerudovi.

P. S. Zapomněl jsem ku vzorku Vašeho listu podat postskript, a vím přece dobře, že žádné děvče, má-li někoho jen poněkud rádo, listu žádného nenapíše, aby nepřidalo postskript nějaký.

Listy z vyhnanství — II

Drahá Anno!

Musíte se venku tuze dobře bavit, poněvadž mně ani nepíšete; sic kdybyste se nebavila dobře, měla byste dlouhou chvíli, pak byste na mne myslila a mně pro ukrácení nesnesitelných, mrzutých hodin snad také psala. Alespoň jste to ve svém milém listu, kterýž jste co odpověď na můj první list „z vyhnanství“ napsala a tak laskavým způsobem sama do Prahy přinesla a mně odevzdala, jistila, že si psáním na mne čas ukrátíte, který by sice příliš dlouhým byl.

„Chodím a běduju,“ napsal jsem jednou, jsa žákem třetí gymnasijské třídy, na počátku své as třetí hloupě české básně. Tenkrát jsem nevěděl, proč to píšu, kdybych ale nyní napsal „sedím a běduju“, tož bych věděl proč. Bože! Čtyry nepopsané strany přede mnou, mám psát své lásce a nevím co. Kdybych mohl psát o lásce jako jiní páni, namluvit o srdci a jiných vnítrnostech a střevách několik stran, tož by mně bylo hej, ale tak!

S Vámi mluvit o lásce, kdežto jste vtělená láska sama — — — ale ne ke mně! — Bylo to dost zbytečně mluveno?

Včera jsem byl v divadle. Už dávno jsem se tak na spisovatele nehoršil! Dávala se veselohra Bergerova pod názvem „Bastille“. Lidé se tomu smáli a já také; myslím ale z jiné příčiny. Látka veselohry se hlavně na tom zakládá, že může král Ludwíg XIV. s lidmi nakládat jak chce, nechá je žertem zavřít, žertem je propustí atd. To je arci velmi směšné, nejsměšnější však to, že králi za to ti lidé nevypráskali, ana nebyla příčina, proč by s nimi tak nakládal. Jediná rozumná osoba v celém kuse je jeden opilec, jenž alespoň celou tu hanebnost ve svém opilství bez obalu vypravuje. — Teď jsem si oddechnul!

Abych své povinnosti dostál, Vás s novinkami seznámit,

začnu. Po ulici jsem chodil a viděl lidí dost; však žádné Vaše známé. A viděl-li jsem, už jsem zase zapomněl. Proto také nemohu psát, jak ta neb ona oblečena byla, jaké měla pentle na šatech a jaké na zeměpisném klobouku. Ano ty klobouky! Jdu-li nyní po Praze, podobá se mi, jako bych viděl čínské chrámy po malých nožkách ženských se procházet. Nahoře střecha se zvonící, kolem střechy místo zvonků a rolniček krajky, dole porcelánové průhledné zdi. Já slyšel už alespoň dvacaterá jmena těch klobouků a všechna byla jmena měst. Dala by se z nich krásná mapa sestavit, dívky ty totiž na náměstí spořádat, a studující by se mohli zeměpisu učit.

Opravte začátek mého psaní. Abych nemusel psát čtyry strany, uříznu druhý list.

Hádejte, kde list je napsán?

Jedna polovička v redakci, druhá — u vás v bytu.

Váš

Neruda

8.

17. a 18. června [1857]

Listy z vyhnanství — III

Drahá Anno!

Pišu oslovení schválně malé, aby bylo vidět, že není ta drahota tak přílišná, a užívá-li se při drahotě v obyčejném slova smyslu prostředků, aby se v lacinost proměnila, měli bychom my v našem smyslu zprostředkovat, aby se ještě zvýšila. To byla dlouhá sada a příčina té nepatrné drahoty jest ta, že už pišu třetí list z vyhnanství bez odpovědi. Jsou to pravé listy z vyhnanství! Jako bych psal petici ze Sibíře o vy-

bavení a nedostal od tyranské vlády ani odpovědi. To Vás však nezaveď, abyste nyní odepsala, mohl bych se odměnit a také ani neodepsat.

Tak daleko jsem psal včera. Večer jsem obdržel Váš rozto- milý lístek. Věřu, že je duchaplnější nežli deset čísel Pražských novin. Nesmím ale dítě přechválit, aby se nepokazilo. Jak pěkně Vy umíte žertovat a jak uměle do 25 řádek 38 chyb vplést. Musil bych zde starý nářek znovu počít, totiž o tom, jak naše dívky, co se týká mateřského jazyka (stará frázi), nesmírně pokulhávají. Naše dívky myslují (ač může-li o něja- kém myšlení řeč býti, kde nenárodní a dvojité vzdělání všeho ducha potlačuje) — naše dívky myslují česky a vyjadřují své „myšlénky“ německy. Že by nebylo příliš škoda, kdyby psaly listy své vždy německy, jest arci pravda, neboť jejich „myšlén- ky“ beztoho neznají jiných předmětů nežli zbytečnou lásku a režii kuchyňní.

Satiricky jste podotkla, že písemným loučením ušetřeno, abychom viděli jeden druhého plakat. Dobrá satira! My dva bychom neplakali, kdyby šlo i [o] loučení navěky; Vy ze studu a pýchy, já z pýchy a snad zlosti. Zdaliž Vy byste tajně slzičky nějaké neuronila, nevím, a nechci si tím ani lichotit. Ostatně má žena své slzy, muž svou zlost (někdy jen hrdost). S louče- ním je vůbec věc to podivná. Loučící se milenci domnívají se, že jeden bez druhého ani žítí nemůže; — a přece, třeba dlouho vzpomínali, stanou se jim jiní lidé také tak milými. Co se povídá o první lásce, jest tak dalece pravda, ana obyčejně, ba skoro vždy první láska hned v mládí počíná, dokud člověk je poetickým, znajícím svět jen dle krásných povídek, majícím času dost jen o své lásce přemýšlet a s ní se obírat. Vše to, co má potah na první lásku, je jako celé mládí nejkrásnější dobou našeho života, a tedy nejraději na ni vzpomínáme. Později se stane člověk ovšem rozumnějším, chladnějším, rozváznějším a hloupost v lásce nastane teprve s druhou dobou dětinstva, se stářím.

Nového nevím nic, dozvíte-li Vy se ale něco, co by se pro mne hodilo, neopomíňte mne o tom zpravit. Co se pro mne

hodí, víte, že jsou mordy, samovraždy, veliké požáry, zlodějství atd. A kdybyste Vy sama, chtěc mne od tyranství osvobodit, sama sebe zavraždila, pište o tom.

Váš

tyranizovaný a tyranizující

Neruda

Prázdný papír můžete k odpovědi použít.

9.

[22. července 1857]

List ze svobodného vyhnanství — (První a poslední)

Vážená slečno!

Divil jsem se nemálo obdržev list Váš, *vážená slečno*, poněvadž dobře vím a představit si mohu, jakou práci Vám to dát muselo a jakou oběť Vás to stálo, čas si k tomu uprázdnit. Tím vděčnějším jsem byl ovšem té oběti. Pomyslíl jsem, *slečna Anna* mohla zatím v panské zahradě (s kaplanem) aneb jinde s jiným společníkem se výtečně bavit, a věnovala velikomyslně mně ten čas i se zábavou, abych si nesměl naříkat, že jsem nedostal čtrnáct dní po třetím svém listu ani odpovědi na první. Však jsem tím svůj hřích proti *Vašnostiným* radostným chvílím omlouval, že jste nejspíše psát ráčila, když dešť Vás k domovu poutal aneb když jste večer usnout nemohla. V prvním i druhém pádu mám ještě nějakou zásluhu, buď že jsem dlouhou chvíli zapuzovati pomáhal, když i nedostojně Vás, buď že upomínka na mne svou lhostejností Vaše očka uspala, aby druhý den v milostných pohledech tím jasněji zářiti mohla.

Jak jste laskava, že jste mne ubezpečovala, jako by Vám líto bylo, že jsem s posledním Lumírem Vám psaní neposlal; já vím dobře, jak je Vám čas příliš drahým, nežli abyste můj list celý čtla, a proto vyprosuju si snažně odpustění, že nyní opět psát se opovažuju. Snad ale *slečna* všechny mé posavádní

sady ani číst nebude, poněvadž nejspíše pro nedostatek času jen konec každého listu čítáte. O tom mne přesvědčil poslední Váš list, a bylo by tedy líp bývalo, kdybych byl vždy jen konec listů psal.

Ta satira ve Vašem listu, totiž přání k mým narozeninám, se mne nemile dotkla. Pamatuju se, že jsem nesčíslněkrát před Vašností mluvil o zbytečnosti všelikých přání podobných a že jsem se vynasnažoval, abych slova svá také odůvodnil. Že Vy, *vážená slečno*, přece přejete, je posměch, kterého nezasluhuju, je důkaz, jak liše působí slova má, je důkazem přesvědčení, že mohu náhledy své každým dnem měniti. I bez toho upozornění byl bych jistě věděl, jak málo slova má u Vás působiti mohou.

Že jste neobdržela Lumíra, za to nemohu, já ho u vás odevzdal.

Abych nepřekročil meze slušnosti, nepíšu více, než Vy jste, slečno, psala, jsa vděčen již tomu, budete-li celé číst.

V uctivosti

Neruda

10.

23. [listopadu 1857]

Vážená slečno!

Bylo mně milé, že jste se zaručila čestným slovem, že to, co jsem doslechl, pravdivé není; naopak sloužiž Vám i mé čestné slovo, že i já jsem ničeho neřekl, co by nebylo Vám lichotivé. Znání mého charakteru Vám tak poslouží jako mně Vašeho. Co se mezi nás staví, není zajisté něco podobně malicherného, aniž nová nějaká osobnost se mezi nás staví; jsou to vůbec okolnosti, jakých osud často mezi lidmi nakupí.

Váš služebník

Neruda

Vážená slečno!

Vím dobře, že mnohý jiný v podobném pádu by úplně se odmlčel, ba že by i jistou pýchu a zadostučinění v úplném mlčení našel, nemohu ale za to, že vůbec poněkud jiného tvaru i způsobu myšlení jsem než obyčejné množství. Poměr náš je ovšem nyní podivný, nebyl však nikdy jiným; dříve nemohl se svou celou příkrou zvláštností úplně vystoupit, poněvadž má vina teprve dozrávala, a v budoucnosti doufám že alespoň ve Vaší myšli svou protivnou barvitost poněkud pozbude. Nevím, jak nyní o mně smýšlíte a zač mne vůbec držíte; čím horší obraz si vytvoříte, čím chatrněji charakter můj před Vás předstoupí, tím pravděpodobnějším se obraz stane. Nechtě mne však i nenávidíte, přicházím přece s prosbou, s prosbou to, s jakou bych nikdy před žádného druhého nepředstoupil a ku které mne jen opravdová velikost mé viny donutit mohla. —

Byl jsem mladý, nezkušený člověk, když jsem Vás seznal, ovšem pln bujné síly, pln naděje a nejlepší vůle velikou budoucnost sobě získat. Částí té budoucnosti bylo mně dosažení Vaší lásky, ostatní částí (jak už to bývá) dosažení jména velikého, postavení vysokého a možnost působení pro národ poskytujícího. Lásku Vaši jsem si dobyl, rozmilou to hříčku, která mne až k té době doprovázela, kde člověk každou hříčku v praktický nástroj přeměnit chce. Mezitím jsem málo k jiným stranám hleděl, málo o cos jiného dbal, já hrál a hrál, až u konce hry jsem seznal, že sázku svou, celý to život, jenž (tím si nelichotím) zdárněji rozkvétat mohl, jsem prohrál. Viděl jsem, že jsem duševně i tělesně zmalátnělý člověk, a viděl se bloudit v budoucnosti, jak tak mnoho známých, bídných, vlastní vinou nešťastných a politování nehodných lidí, o kterých se leda s lehkým pokrčením ramen řekne „také jeden z těch chudáků, kteří život ztratili“. — Znáte pověst o člověku, jenž svůj stín prodal? — Já prodal za krátkou dobu zábav

celou svou samostatnost. Zábavy byly lehké, nikoli snižující, a život za ně ovšem velikým platem.

S uvědoměním svého zániku vybředla ještě jiná, hrůznější pravda na povrch. Byla to myšlénka, že jsem nestál po dobu svého lehkomyšlného vladaření sám, že jsem svůj život úzce spojil s Vaším, že záhubou mou, ztracenou minulostí, truchlou přítomností a prohranou budoucností mou i Vám minulost, přítomnost a budoucnost pokálena jest. Léta, která já jsem ztratil, i Vy jste ztratila a já nemohl žádného zadostučinění, ani nejmenší dostojné náhrady podat. Měl jsem začít znovu? Tak veliká bývala má samostatnost, že kdyby i síly zlomené byly postačovaly, byl bych se přece styděl dráhu, na níž jsem hned poprvé ku cíli nedošel, ještě jednou nastoupit. Takovým lidem je ovšem líp, když pomalu následky svých chyb ucítí, když chřadnou a vadnou a zároveň doklepají s poslední kapkou, s mlhavým zbytkem bývalé své síly. — Měl jsem od Vás žádat, abyste můj osud i dále se mnou sdílela, měl jsem k rokům, kteréž jste pro mne ztratila, ještě jiná léta nespokojenosti, dlouho trvajícího bolu připojit? Pro mne samotného ještě síly dostačí, umírat ještě dovedu; strhnout do jámy ale ještě druhého, cit ten by byl za lehkomyšlnost pouhou přece přílišným trestem, a jak by ten druhý k tomu přišel? Mesiášů, kteří za hříchy jiných umírají, je málo, a jsou-li, žádají veliké oběti. Takovou obětí, novým poutem, by byl cit toho, pro něhož umírá.

Co se týče mne, já jsem hotov následky své lehkomyšlnosti sám snést a přitom chladně vyměřovat, jak dlouho to ještě trvat může. Abych *jistým* způsobem tomu konec učinil, není mi více možno; poslední prostředek náleží jen velice silným aneb velice slabým lidem; k prvnějším už nepatřím a k slabým — vždyť není dub vydutý slabým stromem. Prostředním lidem ten lék se nedává — — až snad —

Nyní k prosbě; dlouho dost jsem už mluvil, snad příliš dlouho, jste-li už docela chladna. Pak čtěte to celé co výjimek z některé povídky, v níž se o rozličných tak hloupých věcech mluví, že se čtenář táže: „Nač pořád ten vnitřní život; zevnější má více lesku, a pak je ten život duševní příliš smutný.“

K chybě své jsem se přiznal, já Vám ukradl léta Vašeho života, nejkrásnější léta dívčího mládí, dobu Vašeho rozkvětu, Vaše jaro, Váš lesk, a ničeho nemohu navrátit a nedal jsem Vám za to snad ani jediné radostné chvíle! Prosím — odpusťte mně! — Nechci úplné zapomenutí, ač by snad nejlíp posloužilo, k tomu nejsme stvořeni; ale o odpustění prosím, prosím o to, abyste si nevzpomínala s předhůzkami na mne, abyste — já ani nevím, oč bych prosil, snad jen o to, abyste, až uslyšíte, že chřadnu a jsem už na odpočinutí, si nevzpomněla na mou vinu a snad leda s povzdechem si pomyslila: „Byl jen lehkomyslným a odnesl svůj trest za to.“ — Když nemůžete odpustit, prosím, neukážete mně to, budu jako dítě myslet, že jste odpustila.

Já v světě našel málo lásky; snad jsem jí nezasloužil, neboť kde se mně, třeba spoře, podávala, já ji odkopnul. S otcem mým jsme se milovali, jaká jen láska mezi otcem a synem být může, a přece jsme žili ve věčném nepřátelství. Takové a podobné boje neudusily sice můj cit, ale pohřbily ho a uzamkly v nejhlubším vnitru srdce. Otec můj umíral a já ležel vedle něho na loži a co syn jsem přitom snad až příliš dlouho spal. Já se probudil, otec dokonával. Byl jsem přes něj nahnut, poslední vzdechy se mu z prsou pracně dobývaly, já myslel, že se mé srdce rozpukne a hrdlo vyschlé a stažené že ani více dýchat nebude, a přece jsem přitom počítal a studoval, jak člověk umírá. S takovým ďáblem byste nikdy nebyla šťastnou se stala.

Nyní však, co dál? Já psal rychle, aby nenuceně, cit můj všelicos přitom prozkoumal a leccos rozbolestnil, a přece jsem studoval, jak se láska pochovává — poslední láska — a první.

„Rád bych už s tím zbledlým děckem do jámy!“

Nechť vidíte od nynějška cokoli, já nemohu jinak jednat, a je také jedno, zdaž zničený člověk dříve nebo později zahyne.

Že list můj žádnému neukážete (jak jste Mühlsteinovi poslední ukázala), doufám.

Váš služebník

Jan Neruda

Drahá Anno!

Neviděl jsem Vás včera ani předevečírem, a poněvadž dnes nejspíš také nepřijdu a Vašich bolestí a zlostí omžných očí se bojím, raději píšu. Nemohl jsem proto, že jsem byl churav. Lidé už tak dlouho dusí můj zpěv, že není divu, když mne nyní už prsa bolívají. Proti větru plovat a zpívat je sice hezké, ale trochu namáhavé. Druhá má nemoc (prosím Vás lekněte se!) je zase novější a silnější, poopravenější vydání mého nejlepšího díla — rýmy. Jen kdyby mně lidé už mozek nezaneřádili, abych se konečně své věčné rýmy zprostil.

A Vy? — Jste ještě tak silně churava? Bojím se skoro odpovědi, třeba byste tomu vždycky nevěřila.

Co novinku Vám sděluju, že Tieftrunk obdržel místo po Rozumovi.

Váš

J. Neruda,
kandidát svého a Vašeho zdraví
(sebe kladu vpřed)
a mnoha jiných velmi pěkných
věcí

Drahá Anno!

Jak datum dokazuje, píšu to dnes.

Byl jsem právě u velebného otce Krolmusa, aby mně něco o národních tancích sdělil. Zastal jsem celou rodinu, otce, matku i roztomilou dcerušku, doma. Dceruška se na mne oknem usmívala a já recitoval

„Geh ins Kloster, liebes Kind,
oder lasse dich rasieren“,

a když jsem vešel, zaflautovala slečinka líbezným hláskem, jako by z pokažené píšťaly ze štíhlé vrby udělané vycházel —: „Vy jste vždycky vesel a usmíváte se přes celou pavlač!“ — Paní K. dělala těsto a šlo jí to dobře od ruky; slečinka kroutila nos a makarónky, z čehož jsem soudil, že budou dnes také obědvat. — „To bude radost pro velebníčka! Jakpak se máte? On dnes celou noc nespál. Bylo mu tak podivně a on přitom pořád vrhnul šlemy, a jaké šlemy, teď trochu usnul. Půjdu se podívat.“ — Šla se podívat. — Bylo už uklizeno, a proto také ležela jen jedna ženská sukně na posteli. Na sukni byly houfy těch nejkrásnějších kaštanů a sukně byla tak uměle položena, že všechny ty kaštany navrch ležely a z bělosti sukně samé ničeho jsem neviděl. Ale byly to kaštany, až se mně chtělo — musel jsem však kolem nich, kolem škopku a k velebníčkoví nevelebnému do pokoje. Velebníček byl umyt! — A učesán? Nač to! —

Po strávení několika popelnic s runami i bez run, nekřesťanských obručů a leckterých jiných lahůdek, o kterýchž jsme nevěděli, co s nimi naši předkové dělali, odebral jsem se bez tance zas kolem škopků a kaštanů ven.

Na důkaz své zdvořilosti dala mně paní K. několik břitev patřících prý k bradě nějakého doktora a pana manžela, abych je k vám donesl, což jsem už proto rád přijal, poněvadž mezi přáteli — —

Kvečeru se u Vás dostavím.

Váš

J. Neruda

14.

[4. listopadu 1859]

JAN NERUDA a Jos. Barák
byli zde návštěvou, aniž by byli „Anouška“ našli.
Naše (moje) úcta.

15.

[V listopadu 1859]

Slečno Anno!

Poněvadž sám ničeho nevím, nemožu Vás o hodině zpravit;
přijdu však večer, abych sobě tanci u Vás vynahradil.

Váš

Neruda

16.

28. listopadu 1859

Slečně Anně Holinově

Stůně můj Anoušek ještě na jistou zvláštní myšlénku? Dal
mně vědět, je-li už zdráv a prost všech nápadů a nápadků,
a mohu-li tedy zase přijít.

J. O. A. M.

Jan Neruda

Odpustte, že včera a dnes nepřicházím; mámť zde nakladatele Augustu z Litomyšle. Snad budu zítra zrána moci přijít, dnes je mně nemožno; právě musím zase k A.

Líbá Vás

Neruda.

Milé děvčátko!

Thakeray se píše: *Thakeray!*

Prosím Tě, sved' to nějak dohromady, abychom mohli dnes jít do besídky silvestrové na baštu; bude slavná. Nemohl by jít tatínek? Bylo by mně velmi milo.

Že jsem po celý týden k Tobě nepřišel, lituju; nemohl jsem sobě však pomoci. Povolení nešlo (zítra prý vyjde z Prahy odpověď — ať je už jakákoli!) a my tratili tím každý den sto abonentů čili 600 zlatých. Byl jsem následkem toho v strašném humoru a s každým jsem se hádal. Nechtěl jsem svou mrzutost i k Tobě vnést a udělal jsem Ti snad bolest. Odpust'

svému

Nerudovi.

Nemohla bys mne do 3 hodin zpravit, půjdeme-li? Přišel bych sice o půl deváté k vám,

Milý Anoušku!

Neví ještě, půjde-li do divadla? Půjde-li, řekl mému poslu ano, nepůjde-li, ne. Může-li ale jít, tedy šel. Prosil bych za to, nevím ale, jak to u vás stojí a půjde-li to dnes podle všeho bez skandálů. Alespoň někdo by mohl od vás jít, abych našel odevřenou a přístupnou lóži.

Já jsem dnes zlostí nemocen, daliť mně ještě druhý hloupý titul na rohy, ačkoli jsem jen pod tou výminkou kus dal, že žádného druhého titulu nebude. Je za tím novým titulem tucet nepřátel a jeden hloupý přítel skryt.

Do lóže bych přišel na každý způsob hned k počátku k Vám; kdybyste však tam nebyla, přijdu najisto večer.

Nezapírám Vám, že nejsem dnes jist před skandálem. Půjdete-li, jděte brzy.

J. Neruda

Sotva že si mohu minutku přišetřit, abych Tebe pozdravil. Korektury se vpravo a vlevo hromadí k pravým haldám a mně brní už hlava z toho spěchu a z těch rozmilých nesmyslů.

Líbám Tě, Anoušku, v duchu; věř mně ale, že mně toto políbení není tak milé, jako když Tě líbám bez ducha. Dnes večer budu tak nešťasten, že sobě stále o Tobě myslit budu, jsi-li u Górského nebo ne. Budeš-li, nu tedy tanči rozumně a nenastyď se mi; sic hodím po Tobě odtud tou sněhovou koulí, kterou mně včera švagr Heydukův okno rozbil.

Tvůj kvapně sice, nicméně však nečitelně písící

J. Neruda

Milý Anoušku!

Píšu Ti, nečekaje ani, až od Tebe dopis obdržím. Píšu nakvap, jelikož dnes mnohými pracemi zanešen jsem; vynahradím však stručnost dnešního dopisu budoucím delším.

Zítرا Ti pošlu číslo Dalibora a Humoristických listů pod křížovou obálkou.

Musím snad v pátek nebo nanejvýš v sobotu do Litomyšle; nepiš mně tedy dříve, dokud Tě nezpravím, že jsem se zase vrátil. Já budu psát ještě jednou z Prahy a pak z Litomyšle.

Barák je posud na policii; mimo něj je jich tam prý asi 30. Výslechy trvají stále.

Jakpak jsi promoknula? Jsi už v Kníně? Nečekáte v Knížecí na Smíchově na budoucí příležitost? Dostanu-li zítرا dopoledne list od Tebe, budu se zajisté horšit, že jsi mě předešla. Ostatně nechci ani v takové neštěstí věřit, spoléhám se příliš v pánaboha a Tvou váhavost.

Zbude-li Ti jich něco, pošli také několik hubiček
svému

J. Nerudovi.

Milý Anoušku!

Pročpak mně nepíšeš? Myslil jsem, když přijedu z venkova, že naleznu list od Tebe, včera večer jsem přijel a nenalezl jsem ničeho. Snad se zase hněváš, že jsem z venkova nepsal? Podrobuj se tedy a píšu nyní zase sám. Prosím Tě za to, abys mně psala vracející se poštou, jsi-li zdráva, neboť v Tvé zrzavým ingoustem napsané první a poslední cedulce pravíš, že Ti venkov nesvědčí.

Na zpáteční cestě zastavil jsem se u Baráka v Kouřímě a zdržel se u něho celý den. Mimo jeho pozdravení mohu Ti jen tolik ještě říci, že B. co nejdříve snad do Vídně internován bude, kamž zažádal.

Po odeslání tohoto svého od 2/6 (jakž kupci píšou) zajdu hned k vám; na poštu však dodám zároveň dvě čísla Humoristických listů a dvě Daliboru. Ponesu k vám některé nové knihy. Uvidím-li, že máš počátek něčeho, jehož pokračování k vám dodám, s sebou venku, zašlu Ti to.

Tvůj

J. Neruda

23.

5. června [1860]

Chtěl jsem Tě uleknout a za trest za praošklivý konec na tak krásně započatý Tvůj list napsat nadpis

Nejváženější slečno!

Ale ne, jsem milostivější nežli bůh, a co ještě více znamená, milostivější než můj Anoušek. Tenkrát ovšem myslil Anoušek, že má právo ku hněvání se, neboť neznal poměrů. Je pravda, že jsem mohl vícekrát psát, než jsem to učinil (ačkoli jeden list u Tvých rodičů opět několik dní ležet zůstal); nechtěl jsem ale proto psát, že jsem zamýšlel hned po svém příjezdu z Litomyšle k Tobě zajet, což by doufám výdatnější bylo bývalo než pouhé psaní. Na každý způsob to ještě, a to co nejdříve, učiním. Když jsem přijel do Prahy, bylo tolik práce, že jsem nemohl hned zase odjet, a zadržením mého listu, jež, jak mi právě Emi praví, dnes odeslali, stala se další roztržka. Až přijedu, snad mně přece odpustíš?

Piš mně ještě vracející se poštou. Obrazy života poslal jsem Ti včera poštou.

Co se týká Tvého pokušitele na venku, vím o něm už z listu, který jsi Emimu psala, a obdivoval jsem se tomu, jak jsi stále ještě slaba. Proti podobně sprostým lidem je nejlepší zbraní důstojnost a nejhorší přívětivost, což jsem Ti už kolikráte řekl. Opováží-li se Ti říci „Nanrl“ nebo „Nani“, můžeš mu hned odvětit: „Já vám říkám pane a prosím, abyste mně říkal stejně zdvořile zase slečno!“ Ostatně jsem tomu velmi rád, že jsi opatrná, a prosím Tě sám za to, abys byla ještě třeba opatrnější. Podobných lidí ještě neznáš, má holubičko!

V Litomyšli jsem obdivoval znalost Tvou v lidech; Marie S. skutečně není tak hodna, jak jsem ji vždy zastával. O tom Ti však sdělím vše, až přijedu.

Emi čeká na list, poslice prý čeká, končím tedy.
Trochu méně podobizně a trochu více Tvému

J. Nerudovi.

---

24. Františku Holinovi

[Mezi 5.—15. červnem 1860]

Pane Holino!

Dnes jedu na Dobříš, jsem už zapsán; odpusťte tedy, že Vás dnes navštívit nemohu. Co novinku ale sděluju Vám, že Päumann z Prahy do Solnohradu přijíti a nějaký Štrobach, jenž se co vzdělaný a rozumný člověk líčí, na jeho místo přijít má. Snad Vám přiveze Annu s sebou Váš oddaný

JAN NERUDA

[— — —]

Mně se vskutku po Tobě stýská, Anoušku. Ta cesta do Knína připadá mi jako svíčka ve vězení. Byl jsem strašně blazeován, všeho přesycen, protože doba naše jest pro mne dle našich poměrů smutných příliš shnilá a já v čase, kdy bych nejraději všechnu duševní sílu napínal, s maličkostmi se obírat musím. Zcela se vyšínout z panujících poměrů a pracovat o sobě na nějakém klidném díle nemohu za mnohou příčinou, za tou například, že klidnější ty moje práce se neuznávají, a pak také za tou, že už jsem takové „enfant perdu“, které ani na okamžik na nic jiného myslet nemá než na šarvátky. Zábavy mne také už více netěší, jak sama víš, a tak mi zbyly jen vždy okamžiky s Tebou strávené, kdež jsem ovšem zakrátko nemocného svého rozpoložení se zbyl. Tys roztomilé dítě ve všem, a proto člověk také starostí u Tebe lehce zapomíná. Piš mi mnoho, dvacetkrát víc než já Tobě, potřebuju toho víc než Ty, jelikož nedovedu si už tak v myšlénkách zahrát jako Ty.

Tvůj

J. Neruda

Drahý Anoušku!

Obdržel jsem dnes Tvůj milý list a měl jsem z kázání radost. Napsal bych dnes podobně dlouhé a ostré, kdybych zde neměl zase Augustu z Litomyšle. Píšu tedy jen proto, aby poslice Ti vůbec něco přinesla; zítra má následovat ostré pokračování.

Divím se, že nemáš ode mne ještě list. Poslal jsem Ti ho se svou podobiznou a dvěma novými stereoskopickými obrazy už 15. června, 16. odeslal jsem časopisy; piš mi hned, zdaž jsi všechno obdržela, abych reklamovat mohl.

Sestavuju nyní originelní sbírku stereoskopickou.
Paní Pešková vyjde už najisto litograficky.
Česká deputací vrátí se zítra nejspíše už z Vídně.
Srdečné sbohem!

J. Neruda

27.

23. června [1860]

Milý Anoušku!

Čekám stále ještě potvrzení, žes moje zásilky obdržela, a obdržím za to — nu vždyť víš, co jsi mně psala. Tys posud to dítě, kteréś bývala, a zase se to stane, že obdržíš kázání, kdy myslíš, že přijde odprošení. Což mohu já za to, že nic neobdržíš, co odešlu? A pak ta dětinská náhlost! Nechci se vemluvit do výčitek, sic bych musil vytýkat, že jsi vždycky připravena mne klást na stejný stupeň nízkosti s nejsprostšími třeba lidmi, a konec Tvého listu (to o S.) že je skutečně urážlivý. Nechávám toho všeho ale rád být, jelikož Tě znám, a nepochybuju, že Tě samu znepokojovalo ledacos, když byl už nešťastný list pryč. Pak znám také příliš dobře Tvé rozmary a přičítám je toliko churavosti. Vyhrožuješ — vlastně nevyhrožuješ, ale pravíš zcela určitě —, že jsi mně poslala poslední list a více že psát nebudeš. Nevím sice, myslíš-li to opravdu; nevěřím tomu ale, jelikož by mně to ovšem nemohlo lhostejno být.

Čekám toužebně na budoucí Tvůj list, doufám, že tam budou korektury. Chtěl jsem Ti list poslat zase nazpět, aby ho děvčátko raděj samo spálilo; podržím ho ale přece, vždyť už mám leccos podobného.

Vidíš, Anoušku, neměla bys ztrpčít mně těch málo klidných a šťastných okamžiků, které mám! — — Nechme toho. —

Z veřejných záležitostí jen tolik, že česká deputací se z Vídně už vrátila; mluvili s císařem, ministry, říšskými radami atd. Nažalovali se dost.

Kam Ti mám adresovat budoucí dopisy? Piš mně přece, zdaž jsi do dneška obdržela obrazy a časopisy a potřebuješ-li něco.

Tvůj nehněvivý

J. Neruda

28.

26. června [1860]

No tak vidíš,

drahý Anoušku,

že jsem se nezmýlil. Škoda, že mně Tvoji vzkázali, aby byla odpověď do 12. hodiny u nich, a že jsem teprve o 11³/₄ domů přišel! Napsal bych Ti dlouhanský list o Tvé maličké a kratičké zlobě. Což ale s dítětem, které čte „Lásku k básníkovi“ a v praxi jí tak krásně do louže pomáhá. Třeba bys byla takto roztomilou, děťátkem přece zůstaneš. Bavívám se tím, že si Tě myslím buď v pokoji u babičky, jak si s obrázky nebo s pravopisnými chybami při psaní na mne hraješ, buď v zahradě, kde zase myšlenky Tvé hrajou si se mnou, jako moje s Tebou. Mám takto pořád dětskou Tvou mysl před sebou a nepřekvapí mne žádná konsekvencí z ní.

Co se týká deputací, o níž pravíš, že jí nerozumíš, věřím Tvému nerozumění. Rieger a Macháček (švagr Sklenářův) podali ve Vídni vládě petici, v níž se žádají politické noviny, v níž se mluví o Národním divadle, Muzeu, Matici, o českých školách, špatných úřednících, nespravedlivé správě, o nečeské říšské radě, o bitvě bělohorské, o věrných Češích a jiných hloupostech více. Není-li to nestydatý lid, že řekne všechno přímo, — což?

Zítří odešlu poštou časopisy; myslím, když o tom víš, že si je budeš moci z Knína zaopatřit. Kdepak jsi teď? V Kníně, v Čelíně, v mlýně? Jaké jsou budoucí adresy? Přijdeme snad s Emim, musíme však vždycky vědět *kam*.

Odporučuje se Tvé nemilosti a doufaje, že Tě i babičku

s „těmato párma řádkama“ při dobrém zdraví vynatrefím, že Tě vynatrefím i při dobrém rozpoložení ku zlobení se, zůstávám, odevzdávaje Tě zároveň do milosti boží, jakož i nejsvětější jeho matky; kterouž on stvořil později, aby nedělal výminku,

Tvůj

Jan Neruda.

29.

[2. července 1860]

Milý Anoušku.

Píšu Ti v nesmírném spěchu, píšu vždycky v spěchu, ne snad že nemám pro Tebe času, jak by se mnohé zlé děvče domýšleti mohlo, ale proto, že vždycky se na mne náhle naléhá. Emi byl si prý zde už pro odpověď před chvílkou a já právě teprve přicházím z města domů. Kdož ví, neza-
mešká-li můj list už posla, což by mne velmi mrzelo.

Ty píšeš roztomile, a co je při Tvých posledních listech nejzvláštnějšího, to jsou Tvoje stálé prosby, abych se nehněval. Ty nejsi psycholog. Prosíme-li někoho příliš, stává se buď pyšným a považuje se skutečně za pána, jemuž vyplňování pravidelných proseb přináleží, nebo docílíme opak svých proseb. U mne nemůže být ovšem o druhém řeč, tím spíše by mohlo ale nastoupit prvější. Tedy pozor!

Abych budoucně s listem pozdě nepřišel, načnu hned dnes list nový, dlouhý, a odešlu všechna pokračování, jakmile posel přijde. — Tomu jsem se už od Tebe naučil.

Peticí neobdržela ještě odpovědi. B. byl tyto dny v Praze na zapřenou; v Pardubicích potkal se s Päumannem. Koluje mnoho písniček o poslednějším.

Tvůj

J. Neruda

REDAKCI OBRAZŮ ŽIVOTA nejmilejšímu svému spolupracovníku Anouškovi

Milý Anoušku!

Měl bych začnout s nějakým kázáním. Jak můžeš být jen podobně dětinskou a stále sobě na S. myslit! Právě tenkrát, když jsi Ty svou lamentací psala, pracoval jsem na tom, abych pro tento sešit ani do Litomyšle nemusil a tím jistému nerozumnému děvčeti příležitost ku opětnému rozzlobení a rozbolestnění vzal. Kdybych byl podobně svéhlavý, nemohl bych se rovněž hněvat a horšit proto, že P., bývalý Tvůj ženich a nyní už dávno *ženatý*, u vás venku byl? Nemohl bych to nalézt podivné, že jen tenkrát tam jede na *návštěvu*, když Ty tam jseš? Není to ještě podivnější, že Ty mně to zamlčuješ, kdežto já jsem Tě hned o přítomnosti S. v Litomyšli zpravil? Vidíš, děťátko! Že nekážu, poděkuj se, ačkoli tím přijdeš o dlouhánský list. — Možno, že by Tě bavil, neboť by moto mého kázání bylo na každý způsob neznámé i známé: „Na počátku nebylo nic a z toho nic stvořil si Anoušek nejdříve nepokojnou noc. Pak si stvořil Anoušek lampu a nalil do ní oleje žárlivosti a svéhlavosti, aby viděl, když počne celý svět nové zloby tvořit. Tak povstal nový svět.“

Bez dalšího přechodu děkuju Ti za Tvou milou upomínku, že jsem se kdysi narodil. Tvůj dar byl velmi vhodný a sladký, milejší mně každého jiného. Kolikrát jsi se při *hledání* (*nehledaného* a právě proto tak milého) skutečně jarního daru shýbnouti musila, tolik přijmi poklon mých za svůj dar a za svůj nápad. Tys přece jen sladká a moudrá, vid', [— — —]

Přece bych měl ale proto se hněvat, že jsi byla toliko přes jedinou noc v Praze a ráno zase odjela. Což jsi se nemohla pozdržet? Musila jsi hned zase pryč? Vždyť snad babička mohla sečkat i s Tebou! Já tenkrát přišel z divadla teprve po jedenácté domů, a to jsem nemohl ovšem více přiběhnout. Ráno už jsi byla pryč. Zajisté jste rádně promokly. Kdybych

se nebál, že stůněš, přál bych Ti to. — Nestůněš? Prosím Tě, *ne!*

Abych Ti sdělil také něco nového, věz tedy, že Barák je externován z Čech. Nechali ho volit, chce-li do Štýrského Hradce nebo do Inšbruku nebo do Lince. Zvolí nejspíše Hradec. Ať žije — však já nenapíšu, co má žít! Třeba by mně pak Anouška taky externovali a já bych musil dál než na Dobříš jezdit.

Poslal jsem Ti poštou nový sešit Obrazů života a v něm číslo Humoristických listů, den nato číslo Dalibora; nejspíš už to všechno máš. Kam Ti mám nové knihy dát? Chceš-li, pošlu Ti je také poštou.

Dej sobě hubičku, Anoušku; a piš mi brzy a zase hodně hněvivě; však on se nerozzlobí, ledaže Tě trochu zase pokárá ten

Tvůj

J. Neruda.

31.

16. července [1860]

Milý Anoušku!

Opět a opět se ospravedlňovat! Nu budiž tedy! Navštívil bych rád rodiče Tvé a není také ani pravda, že jsem u nich nikdy nebyl (otce jsem nikdy nezastihl); přijdu-li ale tam, utíkám za chvíli už zase pryč — je mně tam nadmíru ouzko a teskno. Proto také raděj jdu zcela zřídka.

Pochybuješ-li, že je mně psaní od Tebe milé, neměla bys věru raděj ani psát; já alespoň bych v pýše své sobě nikdy nedovolil, abych psal někomu, komu list můj lhostejným bude. Pochybnost Tvá zračí se skutečně v každém Tvém listu. Píšeš-li milostně, stylizuješ jako ve strachu; píšeš-li zlobivě, což u Tebe pravidlem, pak už — ondyno jsem Ti to charakterizoval. Věříš-li v mou lhostejnost, pak nepiš, prosím Tě za to;

listy Tvoje mohly by pak býti takové, že bychom se skutečně pohněvali.

Obrazy života obdrželas hned v první den, kdy vyšly. Opozdily se tenkrát o 4 dny v tisku.

K vám jsem došel hned po obdržení Tvého listu. Nebyl nikdo doma, zůstavil jsem Tvá vzkázání služce.

Chceš-li se stále hněvat, jdi kratší cestou, a chceš-li stále vytýkat, vytýkej méně obyčejné a pravdivější věci. Že se mně teprve později za biogr. p. P. poděkovat chceš, vypadá tak, jako když maminka slibuje dítěti bití, „jen až domů přijde“; až přijdeš domů, vrátím Ti ten papírek, na kterýs to napsala.

Tvůj

J. Neruda, který by Tě za tu „lhostejnost“ zlostí teď ani v duchu nepolíbil.

32.

21. července [1860]

Milý Anoušku!

Vidíš tedy, že dovedeš hned po dováděných a zlostných listech velmi pěkné a milostné napsat. Tys roztomilá dušička, jenže se ta dušička často mrakem přikryje, aby ji vidět nebylo. Tedy budeš zase psát a zase hezky psát, vid' ? Já Tobě také; posílám Ti zde malou tobolku, abys v ní vždycky poslední dopis nosit mohla, zároveň ale také abys nemyslila, že jsem zapomněl na Tvůj svátek jako dříve dle Tvého udání na Tvé narozeniny. —

Na Střeleckém ostrově budou se nyní české *taneční* besedy (vždy v úterý) odbývat. Nevím, jak dlouho ještě venku zůstat hodláš, na každý způsob ale je ještě zastihneš, bude jich dvanáct.

Kdepak jsi vlastně teď? Čekám, až bude mít Emi po přednáškách, pak jej přivede k Tobě

Tvůj

J. Neruda.

33.

[29. července 1860]

Milý Anoušku!

Tys jako aprílový den, hned jasný a parný, že si člověk kabát svlíká a zcela podomácku mu je, hned zase zamračený, že se člověk rychle zabaluje a utíká. Nu teď je pro okamžik zase hezky a vyhřívám se na sluníčku.

Babičce řekni, děťátko, že to bude tak brzy, jak brzy to jen možno bude. Pochopuju, že Ti podobné otázky nemilými jsou.

Od září bude vycházet český politický list pod redakcí Krásovou; v redakci budu sedět také já s Tonnerem, Vávrou, dr. Uhrem, Liblínským a Majerem.

Barák posílá Ti svou gratulaci, taktéž Schwarz. Přiložené dva obrazy jsou ku kompletování naší sbírky.

Líbá Tě

Tvůj

J. Neruda.

34.

[Srpen—září 1860]

Milý Anoušku!

Zdá se, že jsi teď zase kurýrován, či ne? Alespoň lístek Tvůj svědčí opět o úplné zdravotě Tvé jindy tak lehce popudlivé mysle.

Tážeš se po besedách? Buď ráda, žes na prvních nebyla. Na první nebyly ještě dámy sezvány, a přišlo jich tedy jen asi deset, s nimiž Emi místo mne tančil. Při druhé byl tak strašný vítr a tak silný déšť, že nepřišla ani jedna; sedělo nás tam patnáct mužských u dvou stolů a bavili jsme se, jak se obyčejně v hostincích bavíváme. Může být, že třetí bude lepší, na každý způsob podá Ti Emi o ní zprávu.

Co se týká Tvého příchodu, ustanov se podle příležitosti sama. Nechtějí Ti už ani kníhy ani časopisy posílat, musíš tedy přijet, třeba jen na několik dní. Žízním už po Tobě.

Odesílám Ti zároveň dva Dalibory poštou.

Přiď tedy tak brzy, jak můžeš, a potěš svého

Nerudu.

35.

[Před říjnem 1860]

Drahá Anno!

Můj exemplár Körnera se ztratil, nevím kam. Po celé Praze u všech kněhkupců a antikvářů není druhého, musil jsem tedy z výpůjční knihovny vzít.

Odpust, že nepřicházím již po několik dní; dějí se velké věci, — o nichž Tě zpravím.

Tvůj

J. Neruda

Milá Anno!

Dovídám se právě, sedě již v redakci, žes včera pro mne vzkázala.

Je-li něco důležitého, vkaž a přijdu; na všečen způsob mně ale oustně vkaž alespoň, jak se Tvé matce vede.

Přikládám ukázky.

Tvůj

J. Neruda

Milá Anno.

Píšu ze strachu před tím kázáním, které zítra za to dostanu, že jsem dnes a včera nepřišel. Snad si přijdu již dnes večer pro ně, nechci ale slibovat, aby nebylo kázání ještě větší.

Prosím, pozdravuj matku svou.

Sbohem a přemýšlej zatím o textu k zítřejšku.

Tvůj

J. Neruda

Matka má bohužel dnes a zítra pro příchod Barrandův mnoho práce a běhání, nemůže tedy dnes přijít, zítra Ti řeknu, kdy přijde. Vkaž k nám, jak se vede. Nemohl by mne

Emanuel dnes v redakci navštívít? Snad by mohl hned také nějaké milé psaníčko od Tebe přinést?

Tvůj

J. Neruda

39.

[26. prosince 1860]

Redakci jde dnes do Šárky, musím tedy zůstat se Svátkem. Přijdu zítra.

JAN NERUDA

40.

[31. prosince 1860]

Drahý Anoušku!

Ať dnes zůstane Emi doma anebo alespoň ať se vyhne okolí policie. Dle doslechu má být v noci kočičina; Päumann už o tom ví a vojsko je připraveno. Při Silvestru bude mnoho opilých lidí, možna tedy lehko opravdová srážka.

JNda

41.

[Kolem 5. ledna 1861]

Do včerejška *pro*, od včerejška *proti*. Volit však budou, arci s jakýms ohražením.

JAN NERUDA

O besedě ničeho nevím, drahý Anoušku. Jak se líbí tatínkovi konstitucí ?

JAN NERUDA

Milý Anoušku!

Odpust', že jsem Ti posud nepsal; čas můj je příliš obmezen a nejsem ani v noci sám, poněvadž bydlím s Krásou. Nevím, jak zde ještě dlouho zůstanu, tento týden se ale zajisté vrátím. Otcí sděl, že to vypadá ve Vídni dosti nepěkně; nevědíť ani vůdcové, co by rádi. Zdejší Češi mluví o politice právě tak zbytečně jako pražští.

Právě přichází kupa lidí pro mne, abych šel s nimi podívat se do Prátru. Žiju ostatně klasicky, až na to, že mně scházejí — Ty ne*, ale vůbec Pražané. Život zdejší je méně než „gemütlich“, kterýmž slovem Vídeňáci všechno naznačují, takže například i kašna může „gemütlich“ býti.

Pozdravuj všechny a Emanuelu řekni, že jsem zde mluvil s jakýms jeho bývalým kolegou; bude to Emiho zajisté velice těšit, že jej nechává pozdravovat, neboť jsem zapomněl jeho jméno.

Kdy pojedu, budu psát.
Líbám Tě srdečně.

Jan Neruda

* Zcela jistě ne.
Zbytečné poznamenání.
[Adresa:] *Anouškovi*

Jsem příliš rozerván, než abych Ti, Anoušku můj, psáti mohl obsírně; vyčkej ještě několik dní. —

Prosím, máš všechny mé loňské fejetony schovány?

JAN NERUDA

Zde jsou všechny doplňky
až na Frencla,
Dalibora,
Lumíra, které se více doplniti nemohou.

Rodinné kroniky č. 6 přijde. Z Humoristických listů mně Vilímek nedal ještě ničeho.

„Hus“ přijde.

Neruda

Milý Anoušku!

Sokol pojede po dráze, jelikož však nepatřím k aranžérům, nevím také, bude-li zvláštní vlak. Víím jen, že vyjedem v 6 hodin ráno a pojedem až na Vejhybku. Odtud pěšky na Šternberk, ze Šternberku pěšky přes Slaný na Brandýsek a zase po dráze domů. Já nejspíš že nepojedu.

J. Neruda

Copak je to za paní Grubrovou nebo Krugrovou nebo jakou u vás v domě, která pořád pro mou matku posílá, aby jí něco „důležitého“ řekla. Copak chce?

V největším chvatu, abys vůbec jen odpověď obdržela, píšu Ti, že Frič není v materiálních nesnázích (ani ne desátý díl jak já, a přece mně při známé mé lehkomyšlnosti pranic neschází), že Napoleon není mrtev, že o tělocvičném spolku dam ničeho nevím a že jsou pro Tebe havlíčkovské peníze již připraveny.

J. Neruda

Holčinko!

Začátek je dnes koncertu zrovna v 7; musí se tedy včas přijít. Lituju, že nemohu pro vás přijít.

JAN NERUDA

Milá!

Mýlíš se, mylíš-li, že mohu odejít z redakce na celý večer, kdykoli se mně zlíbí. Dnes sotva budu moci, a kdybych mohl, musil bych pak zase v noci teprve nazpět. Ostatně tam můžete zcela dobře jít, neboť koncert netrvá dlouho a Ty beztoho déle nezůstaneš.

Besedě se nebudu učit, protože ji už umím — vždyť jsem ji dělal s Linkem! Až bude nějaký kruh známých, řeknu Ti.

Neruda

Milá Anno!

Často jsem obdivoval Tvůj takt, tím více mne překvapila nyní beztaktnost. Čtla jsi přece v novinách, že jsou čtyry určené společnosti k Besedě, a ani já bych nebyl přijal pozvání, kdybych byl předpokládal, že na Tebe si nevzpomenou. Určili mně jednu z těch dam, které byly hned při prvopočátcích Besedy, — a nyní chceš Ty se mnou tančit. Prosím Tě, co mám učinit! Piš mně, na čem jsi se usnesla, já se dle toho budu řídit.

Tvůj

JNd

51. Přípisek na dopisu B. Křížkové

31. ledna 1863

Pane Nerudo, buďte tak laskav, oznamte sl. Holinové, by zítra o 10. h. k Boh. Macháčkové (k Riegrovum) přišla.

Na schůzce této mnoho záležití.

V sobotu d. 31/1 863

B. K.

Myslím, abyste šla.

Neruda

Pane Holino.

Byl jsem u Vás v klášteře, abych se Vám před odjezdem poroučel, nezastal jsem Vás ale. Nevěda, zdaž bych Vás a kdy zastihl, volím cestu písemní. Srdečné sbohem.

Váš

JAN NERUDA

53.

[Po 20. červnu 1863]

Mám Vám vyřídit nejsrdečnější pozdravení od Anny. Je to pravý vzor emigrantovy manželky, dobrá, tichá, obětavá — stýská se jí ale a vlasy šediví. Druhého kluka nechali nekřtěného, až jsem přišel (ve Francouzsku křtější se děti, třeba když již samy do kostela dojdou); pak jsme ho ovšem pokřtili Honzou. Fričovi se vede jen taktak.

Tři neděle jsem byl na cestě, pět neděl v Paříži. Stařena, u které jsem bydlel, plakala usedavě při mém odchodu. Abych řekl, co se mně v Paříži nejvíce líbilo, musil bych říci, že zase celá Paříž; vše je tam tak velké a srostlé dohromady, že se musí buď líbit vše, buď [nic] [— — —]

Na prvním místě stojí ovšem těch 32 divadel, z nichž je jedno nákladnější než druhé.

Nazpět jsem jel přes Belgicko do Kolína nad Rýnem (Köln), kde jsem se sešel s hrabětem Schönbornem, hrajícím si na Čecha. Pak na Mohuč (celý den po krásném Rýnu), Frankfurt, Lipsko, Drážďany (kdežto 5 dní).

Posily francouzské, které jsem pro Vaši knihovnu zakoupit se osmělil, jsou ještě na cestě.

Oddaný

[— — —]

Jan Neruda

Raďte mně půjčit 3 neb 4 zábavné knihy české (novely).

JAN NERUDA

DOPISY NEDATOVATELNÉ
A PŘIBLIŽNĚ DATOVANÉ

55.

Zajisté Vás bude těšit přiložená památka od Karla Havlíčka.

Neruda

56.

Milá Anno!

Nemohu dnes na žádný způsob přijít, přijdu se ale zítra k vám zeptat, jak jste se bavila.

Váš

Neruda

57. Přípisky a odpověď Jana Nerudy
na listu Anny Holinové

[Před rokem 1859]

Pane Neruda!

Odpuste, že Vás již zase s mým psaním obtěžuju, já si ale pomoci nemohu, poněvadž jen s Vámi mluvit, bez pana Mühlsteina, možno není. Když jsme se v outerý dne 14. rozcházeli a já Vás, pane Neruda, žádala, zdali by se Vám líbilo k slečně Rauchové dojit, tak jste mně odpověděl, že mě ubezpečujete, když tam až ve čtvrtek dojdete, že jistě pudou, — ne ale, když k nám

ten celý týden nepřijdete, že to má být nějaké znamení, že k Linkovi jít nemůžete. —

U Vás, pane Neruda, je to lehká věc, mně se vysmát, že jsem byla u Linka, když od žádného nezávisíte než leda od pana Mühlsteina, a tomu k vůli můžete všechno udělat, poněvadž Vám žádný neporučí a také žádného poslouchat nemusíte; já ale mám rodiče, který mně poroučejí, a je poslouchat je má povinnost. —

Když jsem večer povídala, jestli pan Neruda nepřijde, tak zůstanem doma, tak mně otec řekl: Když jsi už oblečena, tak jdi — a já musela jít. Teď dejte pozor, přijde to pravé.

Vy jste povídal, že jsem zvyklá chodit vždycky sama, co mám ale dělat?

Já Vás žádala, byste šel s námi k Linkovi, a Vy jste nešel, — ano, Vy jste měl mnoho práce (já na to vždycky zapomenu, poněvadž tomu nevěřím, ačkoli to pan Mühlstein dotvrzuje) — že půdu v neděli do Dáblic, jste také věděl, ale takovou obět mně přinést a mě tam doprovodit — to nejde — od pana Mühlsteina se na půl dne odtrhnout je u pana Nerudy nemožná věc; a také ta zábava při víně s pány je arcí zcela jinou nežli se mnou, vy ochlasto!

Já nahlížím, že míváte dost často dlouhou chvíli u mě, ale přece jsem si lichotila (což náramný nesmysl byl)*, že snad alespoň někdy jsem Vám milejší než jiné; — nyní ale vidím, že je Vám všechno jiné milejší nežli já —**

Slečny Rauchové aneb jiné slečny chodějí také na to neb jiné místo, ale to se pan Neruda již o to postará, aby samy nešly, protože má outlocit, se mnou někam jít, když ho žádám, — to nemá čas, vždyť ani pana Mühlsteina¹ neviděl? — až ve Žlutém domku² — Co je mu milejší?

Proto Vás žádám, abyste mne více neobtěžoval.

Anna Holinová

Srozuměn se vším

Neruda.

* Ano.

** Snad je znamení přemýšlení zde proto, poněvadž by sice v celé sadě ničeho přemýšleného nebylo?

Študentská láska

Smutná veselohra o několika jednáních od F. Příhodovic

Osoby: On
Ona

Jednání poslední *Výjev poslední*

(Pokoj. On a ona sedí přihrmadě a koukají se na dvě strany.)

Ona: Tak jsem nechtěla konec k vám známému listu udělat.

On: Vždyť to z celého vysvítá.

Ona: To ne. Ostatně ale chcete-li, prosím, já jsem spokojená, ano — musím být. Chtěl jste udělat už předešlý týden konec, udělejte ho dnes.

On: Jak vidím, beřete vše na lehké váhy a není vám na tom záleženo.

Ona (nemluví a krčí jen ramena).

On: Nu tak si složím písničku „o lásce ošemetné a o veliké falešnici“; snad si vydělám alespoň něco po jarmarcích s tím. (Zpívá známou notou a odchází na obě strany.)

(Opona spadne.)

---

58. Jan Neruda píše dětem přání pro Annu Holinovou [Před rokem 1859]

Milá Anno!

Vidíš, Anno, podívej se, byl bych Ti dlouhé krásné přání odříkal, ale Neruda mně je nechtěl napsat, pravil, že Ti nemá nikdo nic co přát než on. Já mu to vyvracoval nejrozumnějšími důvody, on ale nechtěl nebo nemohl ničeho pochopit. Teď tu stojím a nevím co. Pomoz mně z té nesnáze a dej mně honem

hubičku, — ne, počkej, na to jsem se Nerudy nezeptal. Což ale z toho, víš co, dej mně ji honem a jemu o tom ničeho nepověz. Tak! Zaplat' pánbůh, že jsem hotov!

—
Toníčku!

Uč se obému s Emim.

JNda

---

59. Přípisek na památníkovém lístku Roberta Macha [Před rokem 1859]

Andenken Rob. Mach.

Upamatování na lásku N^o ?

---

60. Přípisek na památníkovém lístku Franze Glasera [Před rokem 1859]

1. Franz Glaser }
2. Anna Holinova } v háječku.

Zur Erinnerung an die erste Liebe, an

Glaser Franz
18 5/6 50

61.

[Před rokem 1859]

Drahá Anno!

Poněvadž nevím, mohu-li dnes přijít — mámť zde bratrance —, líbám Vás zatím písemně. Je-li něco důležitého, jsem až do 3 hodin doma.

Neruda

Věru, že dnes nemohu posloužit ani dopůldne, ani odpůldne; nedisponuju ani nad minutou, o které bych mohl s jistotou říci, že v ní budu tam neb tam.

Rač mně napsat, co říci chceš.

Nda

Drahá Anno!

„Ich habe das Süße eines Briefwechsels gekostet“, a protož píšu Ti dnes přece, ač včera matka po Toníkovi Tebe nejspíš o všem zpravila. Babička u nás nebyla, ač ji Müllernova k nám posílala. Tvůj strach byl zbytečný, neboť se má matka na babičku hněvala, že nepřišla.

Pohádky můžeš sobě ovšem podržet, vždyť jsem je pro Tebe koupil; řekni mně jen, kdy budeš nové potřebovat.

Prosím, vzkaž nám, jak se daří matce Tvé, neboť má matka se stále ptá.

Tvůj

J. Neruda

Drahá Anno!

Piš mně, jak se asi hněváš, že tak dlouho nejdu, abych věděl, s jakým asi strachem přijíti mám. Co dělá maminka?

Tvůj

J. Neruda

65.

[1859—1862]

Račte být tak laskava a půjčit pánu tomu z Divadelní bibliotéky Ouklady a láska a Tylova Pražského flamendra.

J. Neruda

66.

[1859—1862]

Jsem na odpůldne objednáán k onomu oficiálovi a musím pak hned do redakcí; nemohu tedy přijít. Ať navštíví otec, může-li, ještě dnes nebo zítra dopoledne Zangera a hledí se dozvědít, který důstojník na Příbrami asentovat bude.

Tvůj

JNda

67.

[1859—1862]

Vše je stran Em. obstaráno; nebude-li vadit, že není z komptability ještě zkoušen, bude nejspíše přijat.

JAN NERUDA

68.

[1859—1862]

Našeho sekretáře posavadního u Ježíška jmenujeme od nynějška zplnomocněným vyslancem u téhož pána a udělujeme mu řád nejvyšší roztomilosti bez tax, ale ne bez hubiček.

Zároveň sdělujeme mu, že má matinka naše radost až k zbláznění a že sobě dětinsky stále s dárkem hraje a naň se dívá. Neméně hlavu sobě láme táž šedivá osoba, jak asi zase Anouškovi radost způsobí.

Zplnomocňujete Vás, abyste obsah této diplomatické nóty sdělil ostatním ministrům na nebeském dvoře, prosíme zároveň, abyste vyřídil, že babičku srdečně pozdravuje

Váš

JAN NERUDA,
z boží milosti majitel
Žebráka a Kokořína,
mp.

69.

[1859—1862]

Právě přijel.

JN

70.

[1859—1862]

Připravila si na mne pantofel, že dnes nepřicházím. Přišli jsme dnes odpoledne teprve zcela nevyspalí, po krátkém spánku musím do redakcí.

Váš

JAN NERUDA

71.

[1859—1862]

Pro Vás nemohu dnes přijít, přijdu však do Konviktu, hodinu ovšem taktéž nemohu určit. Mazur bude můj — ano?

JAN NERUDA

72.

[1859—1862]

Anoušku!

Pro krátkost času přijít nemohu; prosím Tě ale, abys přišla k matce k svátku; přeješ-li sobě ještě něčeho stran toho, piš mně.

Tvůj

JNda

Přijď s Emim.

73.

[1859—1862]

Milá Anno!

Kníhy dej vázat, jak chceš; právě při spisech těch byla by tmavá (hnědá) barva na svém místě. Lumíra dostaneš, jakož i vše ostatní — třeba bez ošklivého dodatku, kterýs přidala. Jsi zdráva?

Překlady jsou již obstarány.

Tvůj

J. Neruda

74.

[1859—1862]

Milá Anno!

Hnědou vazbu! Na Kolára jen „J. J. Kolár“. Podobiznu Ti mohu teprve po několika dnech odeslati.

Tvůj

J. Neruda

75.

[1859—1862]

Vazba je dobrá, knihy menší ovšem netřeba vázat. Čím tmavší barvy, tím líp.

JAN NERUDA

76.

[1859—1862]

Jsem nemocen, právě teď teprve vstávám z lože. Ani včera ani předevčírem nemohl jsem proto přijít; dnes ale už přijdu zase — po osmé.

Váš

JAN NERUDA

77.

[1859—1862]

Divadlo je dnes; račte přijít, ano?

JAN NERUDA

Milý Anoušku!

Tvůj list jsem obdržel teprve dnes; neobědvámť doma a měl jsem na dnešek revizí. Přijdu, abych s matkou promluvil; jsi-li však nemocna, nepůjdem nikdo, ani já ani Ty! Že jsi posud mou, dokážeme co nejdříve jiným způsobem. Co se týká ostatního, jsi opět a ve všem na omylu.

Tvůj

JNda

Drahý Anoušku!

Bylo by mně velmi milo, kdybychom tam šli. Pro vás však kvůli redakci přijít nemohu. Ostatní se dozvím zítra od Tebe.

Tvůj

JAN NERUDA

Drahý Anoušku!

Odesílám Ti zde taneční pořádek pro dnešek, mnou vyplněný; odepiš aneb vzkaž mi zkrátka, mám-li pro vás přijít aneb uvidíme-li se až v besedě.

Jen se na mne nemrač, až přijdu. Kvadrily jsem proto vzal všechny, že je možno, že se nebudou ani tančit; jinak bych Ti toho byl neučinil. Tan. poř. ten je ovšem jen pro Tebe, a ne pro besedu. Tančí-li se kvad., platí, prosím, všechna ž.

JAN NERUDA

81.

[1860—1862]

Milý Anoušku.

Od nás jdou dnes všichni na besedu vyjímaje Sladkovského a mne. Nemohu tedy dnes svému slovu dostát, čemuž odpustíš.

Tvůj

J. Neruda

[Adresa:] Slečně Anně Holinové

82.

[1860—1862]

Račte prohlídnout sobě Tisíc a jednu noc, scházejí-li nějaké sešity.

JAN NERUDA

Na *hodinu* vzpomněl jsem sobě šťastně teprve po přečtení Tvého roztomile škaredého listu. Chce se zlobit a píše kaligraficky! Škaredí se a udělá krásné manupropria.

Ó to dovedu skutečně škareději psát než Ty, když chci. K Vostřebalovi dnes nejdu; přijdu však večer.

JAN NERUDA

Milý Anoušku!

Nemohu za to, žes Lumíra nedostala. Přestali mně jej náhle z kněhkupectví nějakým omylem posílat a neměl jsem ještě času, abych stran toho tam zašel. Jsi zdráva?

Tvůj

J. Neruda

Milá Anno!

Pro Poppa učiním, seč budu. Vlasy nemohu poslat, nemohuť sobě je sám ustříhnout.

Tvůj

J. Neruda

Milá Anno!

Lítoval jsem, že jsem Tvůj lístek obdržel příliš pozdě, právě nyní o 11³/₄. Máš-li něco důležitého, piš mně to, k vám bych kvůli vašim a těm věčným narážkám na ženitbu nerád.

Matka se na Tebe hněvá, žes byla u nás a žes se neprohlásila; myslí alespoň, žes to byla.

V jednom z Tvých posledních lístků nerozumím tomu, co píšeš o mých podobiznách, že je dávám jiným dámám. Prosím o vysvětlení.

Tvůj

J. Neruda

K obohacení a jakémus zaokrouhlení naší sbírky.

JAN NERUDA

Milá Anno!

Tvá přísaha je více důkazem jakési nadlidské a nadženské vzdorovitosti a zlého srdce — nebo nekonečné, nevyhojitelné dětinskosti. Sdělil jsem Tvůj hněv své matce a ona lítovala, že nepříjdeš. Pravila, že bys mohla zítra odpůldne snad s babičkou přijít. Dopoledne nemůžeš Ty a má matka také ne a odpůldne mám zase já velké obtíže, jak sama víš, chceš-li ovšem věděti. Možno-li mně, přijdu zítra do 10 hodin dopůldne k Tobě. Nevím, vztahuje-li se Tvá přísaha také ještě několik hodin přes středu, sic bych řekl, ne-li zítra, tedy *zajisté* ten týden ještě přijdeš k matce mé.

Bez přísahy Tvůj

J. Neruda

Milá Anno!

Právě vstávám — po revizi a plesu u Taxisa, je 1³/₄ odpůldne, a nemohu tedy více k Tobě.

Velmi důležité rač napsat a poslat do redakce, pro méně důležité přijde sobě zítra zrána

Tvůj

J. Neruda.

Dnes o 3. hodině je schůze u paní Mužákové, mám to vyřídit.

Duškovic lístek dostanou a měli by jej již, kdyby nebyl dr. Musil, praeses výboru, zapomněl.

Váš

JNda

Prosím, chcete-li mně něco k vůli udělat, nechodte k M. — Příčinu Vám nemohu blíže udat, je však dosti důležitá. Jakákoli výmluva bude dobrá, jen když nepůjdete. —

Heslo? Zbytečná věc heslo napsat, když podobiznu *nedáte*.

Váš

J. Neruda

Když již jednou někdo do komité vstoupil, ač se mu to zrazovalo před týdnem, nezáleží na podpisu ve veřejnosti nic více.

Návrh Mužákové je velepraktický.

Radím, je-li na tom záleženo, aby po této záležitosti komitévní všechna veřejnost a styk s jistými osobnostmi minuly.

Váš

J. Neruda

Milý Anoušku.

Poněvadž chci, abys před lidmi o lásce mé vždy pyšně mluvit mohla, píšu Ti následující.

Někteří lidé, před kterými jsem Tě již varoval, věda dobře proč, chtějí nám mrzutost způsobit, chtějí Tobě mluvit o jakés mé „lásce“ k Lidunce Š. a Tobě snad i některé psané cedulíčky dodat. Zítřa neb nejdél pozítří Tobě vše vysvětlím a budeš mne mít pak radši ještě než dříve, neboť jsem měl opět jednou příležitost, abych dokázal počestnost svou. Přijdou-li Ti oustně, chovej se pyšně, pokoušej, mluv, „žes to již dávno věděla“, „že jsou tak již ti mužští v *maličkostech*“, ve velkém že mně ale zcela důvěřuješ a „za cedulky že můžeš se odměnit cedulkami jinými, na kterých snad mnohému více záležiti bude“. Přijdou-li písemně, budu Ti důstojnou odpověď diktovat. Prozatím Tě líbá jen v duchu

Tvůj

Neruda.

Přemlouvají Tě k stejným šatům na Besedu. Chceš-li, uděláme jim ten špás, že budem vesele s nimi tančit. Nechceš-li, opatřím já společnost dobrou.

Zdá se, že mně chceš dělat nějaké výčitky; prosím, toho nech. Já tak často již ustupoval, vida v budoucnosti nemožnost, že jsem sám před sebou zcela bezpečen. Také své známé výhrůžky rač nechat, již opakování její se mně hnusí.

Mezi námi nestálo nikdy a nestojí také posud žádné děvče jiné, víš to dobře, a přece mne důmněnkami obtěžuješ.

Těch „propánaboha“ je v Tvém listu zrovna tucet! Holka! Děvče! Anno!

Lístek musila jsi již včera obdržet, byl zaslán na otce. Já myslil, že půjdem až za týden, přijdu ale.

95.

[1862]

Milá Anno!

Nemohl jsem přijíti vzdor tomu, že jsem si dal záležet na tom. Ovšem že bych ale rád s Tebou mluvil, a pročez přijď, můžeš-li, zítra o 2 hodiny odpůldne ke mně do redakce, budu tam nejspíše sám.

Tvůj

JNda

96.

[1862]

Milé dítě!

Víš, co jsem Ti řekl v Klementinu, dle toho mluv. Co s tou nebohou, žurnalistickou existencí? Nedává ani na týden jistoty, jakž teprve po celý život! A mám Tě snad pro celý život v bídu uvrhnout? Mám snad uvrhnout v ni i více lidí. Mohu-li se kdy oženit, budeš jen Ty ženou mou, ač jsi-li pak ještě svobodna. A třeba se ženiti nemohl, máš na mně přítele doživotního, k němu abys se ve všem důležitém obracela, prosím. Sundej obraz můj, zapři mne, šlap po podobizně kvůli lidem třeba nohama, ku všemu máš moje svolení. Řekni jim, že sama nahlížíš, že se mnou nic není.

Mizerná lež je to, co L. vypravuje, a za lež tu bude svému

muži odpovídat. Já mluvím o Tobě vždy a všude s největší úctou, a za poslední doby měl jsem více než stokrát příležitost vyjádřit se, že buď Tebe, nebo nikoho.

J. Neruda

97.

[1862—1863]

Slečno Holinova.

Podobným dětským hříčkám a hloupostem nerozumím. Když víte o nějakých listech, měla jste mně vše sdělit o nich a nehrát sobě tak prazbytečně na zdržanlivou. Vaše listy obsahují sice vždy dost výčitek, lamentací, znamének přemýšlení, ale nikdy nějakého fakta.

„Já udělám sama konec všemu“ — je fráze upřímně řečeno protivná, a žádám, abych nebyl pouhým dětinstvím takovým za blázna měn.

Já nepíšu žádným „dámám“, tím méně „jistým dámám“ a ještě méně „jisté anonymní listy *jistým* dámám“. Také Vám nemohu dát žádné rady, neboť Vaším listem byl jsem sice dost rozmrzen, ale pranic poučen.

Já se Vás tázal, chtěje varovat, před sestoupením se komité, že mně Schwarz řekl o Vašem náčelnictví v toaletě besední, o Průmyslovém muzeu atd. Vy jste mlčela — a pak přišla již rada pozdě. Byl bych Vás zachránil před stykem s „jistými“ dámami. Snad by bylo bývalo líp, kdybyste místo prázdných výčitek byla napsala něco o skutečnosti, snad by toho byla dokázala ta „zestárlá“ ruka, když asi rovněž zestárlá noha může na obveselení mladších s tanečním mistrem čardáš opakovat, při odchodu ještě několikrát „jednou kolem“ tančit a dále skákat, když jde někdo nemocen pryč, ve všem a všude být atd.

Již zakončující fráze Vašeho listu „Snad byste jistě přišel, kdybych tam nebyla já“ přiměla by mne k tomu, abych dnes

nešel k Linkovi, kdyby mne beztoho nezdržoval můj takt. Zábava privátně aranžovaná je něco jiného; v tanečních hodinách nechci být ale věčným měblem, o kterém se řekne „ten zde byl již před tolika léty“.

Verše přeložím, ač je nádenickou, duchamornou prací podobně prázdná slova překládat.

Oddaný

JNda

98.

[1862—1863?]

Vážená slečno!

Chramostovi jsem již psal, a nevyndal-li obraz do dneška, tož jest to pak má zcela privátní věc naproti němu, kterou také s ním vyrovnám.

Za návštěvy u sebe se děkuju ve Vašem zájmu; mohlyt by Vám nemile se skončit. Co se týká koupeného prý šperku, je to lež příliš hloupá, než abych se dále tázal. Pro „věc Vaši“ více nepůjdu, chcete-li náhradu jinou podobnou věcí, rád učiním. Kvůli Vaší zvědavosti budiž ostatně dotknuto, že zlatník ten je vedle Mottla naproti kavárně U zlaté koruny.

Výraz „od mého *zbožňovatele*“ nalezám u ženské *velmi skromný*. As před rokem jste mne žádala, abych „kvůli lidem“ ještě alespoň rok vydržel. Nuže, já toho učinil ze slabosti, — a co z toho? Jen mrzutosti a nepříjemnosti! Rok uplynul, nudili a přelhávali jsme se obapolně, místo abychom učinili co rozumní lidé konec poměru, z něhož nikdy nic nebude.

Oddaný

JNda

Jak je Anouškovi? Dal mně přece nějakou zprávu!

Váš

JAN NERUDA

Račtež zapůjčit panu Hofovi Mysliveckých zábav sešity všechny, které máte.

JAN NERUDA

Slečně Anně Holinově

Vážená slečno!

Že jste mne ondy v Ostruhové ulici zastavila, nebylo nakonec Vám as právě tak milo jako mně hned zpočátku. Máte pravdu, že při podobném spoléháte na mou osobní šetrnost; právě proto ale, abych neobjevil se snad někdy nešetrným, musím sobě přát, aby z Vaší strany objevila se již *provždy* ona taktuplnost, jaké jsem sobě při Vás vždy vážil a snad vážit nepřestanu. Vždyť se přece povídá, že mají dámy jemný cit, který poznává samý počátek náklonnosti k nim, také ale znenáhla nastupující a konečně tím více již rozhodnou chladnost. Myslil jsem, že něco podobného alespoň *Vám* nemusím říci; přejuť sobě od Vás i Vašich milých, jež upřímně ctím, tutéž přízeň, kterou já vždy k Vám a k nim chovati a v pádu

potřeby také činem dokázati hodlám. Avšak dále hledět neměla byste již kvůli sobě. Mýlili jsme se oba.

Několik lét jsem s Vámi již se neseťkal, ač to v mé moci bylo, toť snad pokynutím dostatečným! Nemám sobě čeho vytýkati. Důkazy Vaší lásky byly tak málo naléhání mému odpovídající, byly tak sporé a chladné, že musila konečně chladnost nastoupiti u mne, a byla se již dávno dostavila, než jsem k plnému vědomí toho přišel, než jsem sám sobě přiznati se troufal! Zápasil jsem dost dlouho, konečně jsem nahlídl, že při lhostejnosti nebylo by mezi námi štěstí prážádného, kdyby materiální naše poměry nebyly ani napolovic k tomu tak chudy, jak skutečně jsou a při mé životní dráze nejisté již zůstanou. V jiném nevidím také při sobě vinu. Dovedla-li jste v případě potřeby dříve ihned a vícekrát s rychlostí uznání hodnou místo mne nalézt milého nějakého náhradníka, zaviselo to nyní zajisté pouze od Vás, neučinila-li jste posud zase podobně. Přeju Vám v ohledu tom štěstí a nebudu zajisté nikdy překážkou, jakož doufám, že také Vy překážeti mně nehodláte v ničem, již v uvážení, že ani Vy ani já bychom sobě překážeti zajisté nenechali.

Nemyslil jsem nikdy, že podobně k Vám mluvíti budu, neboť jsem měl v jemnocit Váš neobmezenou důvěru; nyní ale, kdy vidím, že před drahnými léty nadobro již ukončenou věc donekonečna zase alespoň v jistých formách šíříte, jsem krokem takovým sám sobě povinen. Krok ten stal se tedy a ubezpečuju Vás, že žádná náhoda není dosti mocna, aby mne přiměla k tomu, bych ještě jednou Vám nemilý list svůj opakoval. Víím, že je Vám rozhodně nemilý. V společenském životě ale doufám, že budu Vám moci (neboť *nahodilé* setkání je vždy možno) dokazovati tutéž šetrnost, na kterou jste posud u mne vždy pevně počítala.

Prosím, abyste neměla alespoň nenávisti ke mně, jakož zůstane bohdá vždy vši nenávisti k Vám prost

oddaný Vám služebník

JNda.